

[Aksel Larsen.]

Besættelsen, delvis at sætte den frivilligt afsluttede Pristalsoverenskomst af Efteraaret 1939 ud af Kraft gennem en Forfalskning af Pristallet. Det var en Overenskomst, der var afsluttet frivilligt mellem Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund. Den var afsluttet i Utide midt imellem to Overenskomstafslutninger, og Arbejdsgiverforeningen var fuldkommen frivilligt gaaet med til denne Regulering af Lønningerne i Forhold til Pristalsstigningen. Nu kan man diskutere, hvorvidt denne Regulering af Lønningerne var rimelig. Jeg mener, at den laa i Underkanten af, hvad der var berettiget, men det var en frivilligt afsluttet Overenskomst, idet Arbejdsgiverne indsaar, at man maatte give nødtørftig Dækning for de Prisstigninger, som faktisk var foregaaet. Foruden at jeg mener, at der ikke blev givet fuld Dækning, var der ogsaa det ved det, at Dækningen først blev givet et Stykke Tid efter, at Pristalsstigningen var konstateret, saa det kan ikke siges, at det var Arbejderne, der vilde blive Skyld i Prisstigningerne, hvis denne Pristalsreguleringsoverenskomst havde faaet Lov til at virke.

Det fik den ikke, den blev sat ud af Kraft. Men det betød ikke, at Priserne lod være med at stige. Det er fuldkommen forkert at komme med den Teori, at det er Arbejderlønningernes Stigning, der er Skyld i, at Priserne stiger, for Priserne steg, uanset at Lønningerne blev laaset fast. De steg i Galop, og Lønningerne holdt ikke Trit med dem. Uanset at vi i August i Fjor fik et 15 Øres Tillæg til Dyrtidsreguleringen, og uanset de Lønreguleringer, der er sket i dette Foraar, er Lønningerne ikke, heller ikke nominelt, naaet op paa den Højde, de vilde have haft, hvis den frivilligt afsluttede Pristalsreguleringsoverenskomst af Efteraaret 1939 havde været i Kraft hele Tiden. Og saa er der endda ikke taget Hensyn til den betydelige Vareforringelse, som har fundet Sted, og som har gjort Lønningernes faktiske Købekraft mindre.

Det er dette, man skal forstaa, naar man skal tage Stilling til Overenskomst-situationen i dette Foraar og til de Krav, Arbejderne har fremsat, og det er dette, man skal tænke paa, naar man taler om, at tvungen Voldgift vil være det ideelle. Her har Arbejderne deres Erfaringer, og det er ganske klart, at de vender sig imod det, for det er gennem disse Erfaringer dokumenteret, at tvungen Voldgift, som man i hvert Fald hidtil har kunnet tænke sig den og har praktiseret den her i Landet — og

jeg har ingen Grund til at tro, at Flertallet i denne Sal er anderledes sindet, end det var i 1940 —, ikke betyder Retfærdighed for Arbejderne, tværtimod.

Der var en anden alvorlig Følge, bortset fra den lønmæssige, af Loven om Arbejdsforhold af Maj 1940. Det var den, at det var umuligt at faa Realitetsforhandlinger i Gang om forældede Overenskomstbestemmelser, faa dem revideret, faa dem forbedret. Det har ikke været muligt under hele Besættelsestiden. Arbejderorganisationerne belavede sig paa, at nu, da man var sluppet af med Loven, skulde det i det mindste kunne lade sig gøre. Men det viste sig, at det kunde aldeles ikke lade sig gøre for Arbejdsmandenes Vedkommende. Det blev saaledes, at man efterhaanden frafaldt alle de principielle Krav om Forandring af Overenskomstbestemmelserne og til sidst faldt tilbage paa, jeg kan sige den sidste Skanse, og forlangte en 18 Øres Forhøjelse af den nominelle Timeløn. Der er givet Køb paa alle disse principielle Punkter, og man havde ogsaa givet Køb, hvad angik en reel Genoprettelse af Reallønnen af 1939, for ellers skulde man have haft adskilligt mere end de 18 Øre mere i Timen. Saadan har den tvungne Voldgift virket under Besættelsen, og derfor kan jeg godt sige rent ud til Tilhængerne af den Tanke, at der fører ingen Vej frem.

Det var jo ogsaa — lad os blot sige det rent ud —, det var ogsaa paa Grund af den Bitterhed, de fem Aars tvungne Voldgift havde skabt blandt Danmarks Arbejdere, at vi fik Augustreguleringen i Fjor klaret paa den Maade, vi fik den klaret. Det lykkedes i Samlingsregeringen at naa til Klarhed over, at hvis man lod Arbejds- og Forlignævnet ordne Augustreguleringen, vilde der absolut ikke blive Arbejdsro i dette Land. Det lykkedes i Samlingsregeringen at komme til Klarhed over, at en Augustregulering maatte der til, at den maatte ordnes uden om Arbejds- og Forlignævnet, og at Lønningerne maatte reguleres ganske betydeligt opad. Det skete ved Regeringens direkte Indgriben i Forhandlingerne i August Maaned i Fjor; derved fik man et nogenlunde brugbart Resultat, og derfor fik man den Arbejdsro, man fra alle Sider var interesseret i, at der skulde skabes. Det er noget enhver, der kender noget til Forholdene i Fjor, ved, og jeg synes, at de Erfaringer, man der gjorde, skal man ikke glemme saa hurtigt.

Det er derfor Arbejderne med saa stor og saa berettiget Forbitrelse har vendt sig og vender sig mod Forsøg paa at genoplive